

GASTON GERARD DEPT (1900-1946)

1926

Dept, Gaston, Gérard werd geboren te Oostende op 5 juni 1900 en overleed te Gent op 5 mei 1946.

Hij volbracht zijn middelbare studiën aan de Koninklijke Athenea van Oostende en Gent (prijs der Regering). Hij vervoegde zich bij het leger als vrijwilliger. Legde examen af over Grieks voor de Centrale Examencommissie. Begon zijn hogere studiën in de geschiedenis aan de Rijksuniversiteit te Gent in 1919,

(candid.) om na het vervullen van zijn militaire dienst met de grootste onderscheiding het doctoraat te behalen in de Letteren en Wijsbegeerte (groep geschiedenis) in juni 1924. Zijn promotor was H. Pirenne. Het volgend academisch jaar bracht hij door aan de Harvard Universiteit te Cambridge, Mass. (U.S.A.) als fellow van de C.R.B. Educational Foundation en behaalde er met de grootste onderscheiding de graad van Master of Arts (1925). Bij zijn terugkeer wordt hij tot wetenschappelijke medewerker benoemd van de Professoren H. Pirenne en F. Van Ortroy. Bij K.B. van 25 oktober 1926 wordt hij tot docent benoemd aan de Faculteit der Wijsbegeerte en Letteren ter vervanging van F. Van Ortroy en belast met de „Oefeningen over de Aardrijkskunde” (Nederlandse en

Franse cursus in de cand.), de „Menselijke Aardrijkskunde” (Nederlandse cursus, doctoraat) en de „Geschiedenis der Aardrijkskunde” (Franse cursus in het doctoraat; ontlast bij K.B. van 4 oktober 1933); in de Faculteit der Wetenschappen wordt hij ter vervanging van J. Cornet belast met de „Oefeningen in de Aardrijkskunde” (partim Menselijke Aardrijkskunde. Nederlandse cursus cand.). Zijn leeropdracht werd herhaaldelijk gewijzigd, hetzij als uitbreiding van bevoegdheid, hetzij ingevolge de nieuwe wetten op het toekennen van de academische graden.

Bij K.B. van 16 november 1927 wordt hij bij de Faculteit der Wetenschappen belast met de Nederlandse cursussen over „Algemene politieke aardrijkskunde”, „Bijzondere politieke aardrijkskunde”, „Koloniale aardrijkskunde” (lic. aard-

rijksk.); bij K.B. van 12 juli 1929 bij de Faculteit der Wetenschappen met : „Aardrijkskundige methodiek” (lic. aardrijksk.); bij K.B. van 8 oktober 1930 bij de Faculteit der Wijsbeg. & Lett. met „Oefeningen over vraagstukken uit de menselijke aardrijkskunde” (Cand. gesch.) en bij K.B. van 15 juni 1932 met de cursus : „Geschiedenis van de koloniale uitbreiding der Europese volkeren”. Bij K.B. van 1 juli 1932 en 25 juni 1934 werd hij bij de Faculteit der Wetenschappen (lic. aandr.) belast met de cursussen over de „Menselijke aardrijkskunde”, „De aardrijkskunde der streken (partim)”, „De grondige cursussen over beide vakken” en „De bijzondere methodenleer der aardrijkskunde” (Aggr. M.O.H.G.) in plaats van de cursussen in de algemene politieke aardrijkskunde, in de bijzondere politieke aardrijkskunde, in de koloniale aardrijkskunde en in de aardrijkskundige methodiek. Bij K.B. van 11 februari 1935 wordt hij bij wijziging van het K.B. van 15 januari 1934 belast in de Fac. der Let. & Wijsb. met de cursussen in de „Menselijke aardrijkskunde”, de „Geschiedenis der aardrijkskunde”, de „Oefeningen over menselijke aardrijkskunde” en de „Geschiedenis van de koloniale uitbreiding der Europese volkeren”; in de Faculteit der Wetenschappen met de cursussen over de „Menselijke aardrijkskunde”, „De grondige cursus over hetzelfde vak”, de cursus in de „Aardrijkskunde der streken (partim)”, „De grondige cursus over dit vak (partim)” en de „Bijzondere methodiek der aardrijkskunde” (aggr. M.O.H.G.). Bij K.B. van 19 november 1935 wordt hij bij de Fac. der Wet. belast met de cursus „Praktische oefeningen over de menselijke aardrijkskunde” (Cand. aandr.). Bij K.B. van 30 juni 1937 wordt hij op zijn verzoek ontlast van de cursus in de bijzondere methodiek der aardrijkskunde. Bij de besluiten van 10 september 1943, 25 januari 1944, 19 juni 1944 en de Regentsbesluiten van 4 juni 1945, 15 oktober 1945, 28 december 1945 en 10 januari 1946 wordt hij belast met de cursussen „Overzicht van de historische kritiek” (Fac. L. & W. en Fac. Rechten, Staats-, Sociale en Bestuurswetenschappen) en „Politieke aardrijkskunde” (F. Rechten). Het Regentsbesluit van 28 november 1945 belast hem met de cursus „Koloniale aardrijkskunde met inbegrip van de beginselen der etnografie”. Het Regentsbesluit van 20 februari 1946 met de „Regionale aardrijkskunde” en de „Grondige regionale aardrijkskunde”. Bij K.B. van 27 oktober 1945 wordt hij ten slotte belast met de facultatieve cursus in de „Historische geografie van België” (Lic. Fac. L. & W.). Intussen wordt hij bij K.B. van 15 januari 1934 bevorderd tot buitengewoon hoogleraar op datum van 1 januari 1934 en bij K.B. van 11 februari 1935 tot gewoon hoogleraar op datum van 1 januari 1935.

Was secretaris (1942-43) en deken (1943-44) van de Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte.

Hij was Ridder in de Leopoldsoorde (1935) en Officier in de Kroonorde (1946). Hij was stichtend lid van de Belgische Vereniging voor Aardrijkskundige Studies en achtereenvolgens penningmeester (1931-1934), ondervoorzitter (1935-37) en voorzitter (1937-39) dezer Vereniging. Hij was lid (1937) en secretaris (1939) van het Nationaal Comité voor Aardrijkskunde, lid en secretaris van de Commissie voor de Nationale Atlas (1946).

Hij was redactielid van het Tijdschrift van de Belgische Vereniging voor Aardrijkskundige Studies (1934) en van het Natuurwetenschappelijk Tijdschrift (1938). Zoals blijkt uit het voorgaande, had G. G. Dept zijn wetenschappelijke vorming als historicus hoofdzakelijk gekregen van H. Pirenne; aldus behoorde hij tot de vermaarde „Gentse historische school”. Pirenne had zijn leerling georiënteerd in de richting van de Engelse geschiedenis en van de geschiedenis der betrekkingen tussen Engeland en Vlaanderen gedurende de Middeleeuwen, in welk opzicht G. G. Dept grondlegend werk heeft gepresteerd. Hiervan getuigt onder meer zijn boek over *Les influences anglaise et française dans le comté de Flandre au début du XIIIe siècle* (1928).

Hij was ook leerling van F. Van Ortroy die hem heeft ingewijd in de menselijke aardrijkskunde en in de geschiedenis der aardrijkskunde, op welk gebied hij zich ook verder heeft bekwaamd tijdens zijn verblijf in Amerika. Deze dubbele vorming van historicus en geograaf heeft hem in de mogelijkheid gesteld op meesterlijke wijze een zeer uiteenlopende en tevens zeer zware leeropdracht te vervullen, die naast zuiver historische vakken (Overzicht van de historische kritiek, Geschiedenis van de koloniale uitbreiding der Europese volkeren), ook zuiver geografische vakken omvatte (Menselijke aardrijkskunde, Regionale aardrijkskunde, Politieke aardrijkskunde), alhoewel zijn voorkeur klaarblijkelijk ging naar de geschiedenis der aardrijkskunde en de historische geografie; enkele weken voor zijn dood bekwam hij nog de facultatieve cursus over de historische geografie van België, welke hij echter niet meer heeft gedoceerd.

En op elk dezer gebieden heeft hij baanbrekend werk geleverd. Het moge volstaan hier de aandacht te vestigen op enkele zijner studies om het gezegde kracht bij te zetten. Zijn reeds vermeld boek bekleedt een voornamelijk plaats in de Belgische geschiedkundige productie. In het kader van de geschiedenis der aardrijkskunde en van de geschiedenis der koloniale uitbreiding dienen hier vermeld te worden *Le mot „clusas” dans les diplômes carolingiens* (1926), *La compagnie d'Ostende. Voyages et projets de colonisation* (1926); op het gebied der historische geografie *Etude critique sur une grande inondation marine à la côte flamande, 19 nov. 1404* (1937) en zijn *Introduction à la géographie historique du comté de Flandre au XVIIIe siècle* (1943); op antropogeografisch gebied oriënteerde hij zijn studies hoofdzakelijk naar de stedenaardrijkskunde: *Wat is een stad?* (1931), *Over de invloedssfeer der steden* (1946).

Daarenboven heeft hij de leiding waargenomen van talrijke verhandelingen, zowel van studenten in de geschiedenis als van studenten in de aardrijkskunde, en voor allen was hij niet slechts een leraar, maar ook een meester. Hij bekleedde tevens met gezag een vooraanstaande plaats in verschillende aardrijkskundige wetenschappelijke genootschappen.

Het veel te vroegtijdig heengaan van deze geleerde, die door zijn onverpoosde en harde arbeid zich op zoveel gebieden had weten te bekwamen, betekende een zeer groot verlies, niet alleen voor de Gentse Universiteit, maar ook voor heel de wetenschappelijke wereld.

M. E. DUMONT.

LITERATUUR

- F. L. GANSHOF, *Gaston Gérard Dept. Alumni*, 1947.
A. HACQUAERT, *In memoriam Prof. Dr. G. G. Dept. Natuurwet. Ts., Gent*, 1946.
M. E. DUMONT, *In memoriam Gaston Gérard Dept, professor aan de Rijksuniversiteit te Gent. 1900-1946*.
Ts. B.V. Aardr. St., 1946.

PUBLIKATIES VAN GASTON G. DEPT

IN BOEKVORM

Les influences anglaise et française dans le Comté de Flandre au début du XIIIe siècle. Rec. fac. phil. lettres U.G., afl. 59, 1928.

ALS BIJDAGEN IN TIJDSCHRIFTEN EN VERZAMELWERKEN

- L'étude et l'enseignement de la géographie aux États-Unis*. B.S.r.B.G., 50, 1926.
Les marchands flamands et le roi d'Angleterre (1154-1216). Revue du Nord, 12, 1926.
Le mot „Clusas” dans les diplômes carolingiens. Mélanges Pirenne, 1926.
La Compagnie d'Ostende. Voyages et projets de colonisation. B.S.H. Arch. Gand, 34, 1926.
Une dette de la ville de Gand envers Jean sans Terre. B.S.H. Arch. Gand, 37, 1929.
Wat is een stad? T.B.V. Aardr. Studies, 1, 1931.
Een Vlaamse Kolonie in Wales (1107). A.S. Em. Bruges, 74, 1931.
Quelques documents météorologiques inédits. R.Q. Sc., 20, 1931.
Notes sur la Tabula Peutingeriana. R.B.P.H., 10, 1931.
Thomas de Savoie, Fadrigue-Alvarez de Tolède, Ferdinand-Alvarez de Tolède, Hermando de Tolède, Létold de Tournai. Biographie Nationale, 25, 1931.
Ostende. Essai de géographie urbaine historique. 1er Congrès Int. G. Hist., t. I, 1931.
De oudste rekening van Oostende (1403-1404). A.S. Em. Bruges, 75, 1932.
Notes sur le défrichement dans le Comté de Flandre au XVIIIe siècle. B.S.B.E.G., 3, 1933.
Un épisode de la lutte des Flamands contre la mer. B.S.B.E.G., 7, 1937.
Étude critique sur une grande inondation marine à la côte flamande. (19 nov. 1404). Et. hist. Henri Pirenne, 1937.
Een polemiek over de werking van ebbe en vloed (midden der XVIIe eeuw). T.B.V. Aardr. St., 8, 1938.
Anthropogeographie van de kusten. Natuurw. Ts., 20, 1938.
Nouvelles données sur la population dans divers pays. B.S.B.E.G., 12, 1942.
Introduction à la géographie historique du Comté de Flandre au XVIIIe siècle. B.S.B.E.G., 12, 1943.
Hulde aan Prof. Paul Michotte. Ts. B.V. Aardr. St., 14, 1945.
De natuurlijke wetenschappen in België gedurende den oorlog: regionale en menselijke aardrijkskunde. Natuurw. Ts., 27, 1945. — *Regional and human geography. Natural Sciences in Belgium during the War*, Ghent, 1946.
In Memoriam Jan Van Steenweghe. Natuurw. Ts., 28, 1946.
Over de invloedssfeer der steden. Natuurw. Ts., 28, 1946.
De steden van Noord-Amerika. Ts. B.V. Aardr. St., 15, 1946.
Engeland en Vlaanderen in de Middeleeuwen. T.B.V. Aardr. St., 15, 1946.
Problèmes de géopolitique. B.S.B.E.G., 15, 1946.
Chronique de Géographie (1927, 1928, 1929, 1930, 1934, 1935, 1936 en 1937). R.Q.Sc., 1928, 1929, 1930, 1931, 1935, 1936, 1937, 1938.
Vaste medewerking aan Bibliographie Géographique Internationale (1932 t/m 1944).